

DN Mariagerfjord Årsberetning 2025

Den natur- og miljøpolitiske situation i Danmark 2025

Status på udmøntningen af "Den grønne trepart" i Mariagerfjord Kommune

Danmark står overfor en af de største omlægninger af arealanvendelsen nogen side. Grundlaget er den såkaldte trepartsaftale, som Folketinget vedtog i efteråret 2024 med et bredt flertal.

Trepartsaftalens mål for udtagning af landbrugsjord er bl.a., at vi skal have mere natur: 20 % af Danmark skal være beskyttet natur i 2030; at der skal udtages kulstofrige lavbundslande for at begrænse udledning af CO₂; samt at kvælstofbelastning af de indre farvande skal reduceres ved at udtage landbrugsjord af driften. I Mariagerfjord Kommune skal inderfjorden spares for minimum 208 tons kvælstof pr. år.

DN Mariagerfjord er i lighed med 22 andre treparter i hele landet repræsenteret af to medlemmer i treparten vedrørende Mariager Fjord. DN-repræsentanterne skal blive enige med kommunalpolitikere; repræsentanter for landbruget samt Naturstyrelsen om en plan for udtagning af landbrugsarealer i oplandet til Mariager Fjord.

Ådalene vil som hovedregel blive genskabt som vådområder i nogle randområder til ådale, og i lavlandet langs mange vandløb vil dræn blive afbrudt. For det andet vil der på højbundslandet ad åre blive etableret flere skovområder og jorden vil blive dyrket på en anden måde med markant reduceret gødningstilførsel.

Præcis hvor stort et areal, som udtagningsplanerne vil resultere i, er på nuværende tidspunkt (Oktober 2025) ikke klarlagt, men vi taler om flere tusinde hektar i vandoplandet til Mariager fjord.

Treparten forhandler i øjeblikket om planerne, som i løbet af december 2025 skal godkendes af kommunalbestyrelserne i Mariagerfjord, Randers og Rebild.

Det videre arbejde med planen er, at lodsejere får tilbud om udtagning og kompensation herfor. Det er frivilligt om den enkelte lodsejer vil medvirke, men hvis de ikke vil det, vil der i den videre drift efter 1. januar 2027 blive lagt begrænsninger.

For DN har det højeste prioritet, at der på de udtagne arealer etableres så meget natur og biodiversitet som muligt, herunder urørt skov, våde enge og permanent ekstensiveret landbrugsjord.

Samarbejde med Naturens Retshjælp

DN Mariagerfjord bakker fuldt ud op om de stærke muligheder for forandring af det danske landskab, som treparten åbner op for med meget mere sammenhængende natur, mindre udledning af kvælstof til de indre farvande, stop for sprøjtning med pesticider på arealer hvor grundvandet dannes og meget mindre intensivt landbrug.

Det store ansvar, som DN gennem dette arbejde påtager sig i samarbejde med de danske kommuner og det danske landbrugserhverv, skal imidlertid ikke få os til at svække indsatsen for at påtale, klage og handle på grove overtrædelser af den allerede gældende lovgivning, herunder EU lovgivning, på natur- og miljøområdet. Tværtimod.

Vi har i DN Mariagerfjord med fuld accept og støtte fra DN's sekretariat for nylig indledt et tæt samarbejde med Naturens Retshjælp.

Det er et nyt advokatkontor under Kontra Advokater i København, som finansieres af diverse fonde bl.a. Velux Fonden.

Derfor kan Naturens Retshjælp tilbyde gratis assistance til bl.a. organisationer som DN i grove og principielle miljø og natur sager. Naturens Retshjælp benytter sig endvidere af erfarne jurister inden for miljø- og naturområdet, der er tilknyttet som frivillig ekspertbistand.

Dette har indtil videre resulteret i, at Naturens Retshjælp på DN's vegne har indsendt supplerende materiale til juridisk, herunder EU retlig, styrkelse af en klage, som DN har indsendt til Miljø- og Fødevareklagenævnet over Mariagerfjord Kommunes seneste Miljøgodkendelse til én af Danmarks største mælkeproducenter. Der arbejdes endvidere med eventuelle strafferetlige skridt mod mælkeproducenten i samarbejde med Naturens Retshjælp og DN

sekretariatet for bl.a. gentagen og systematisk ulovlig overproduktion samt ibrugtagelse af ikke lovliggjort byggeri.

Det hører med til historien at mælkeproducenten driver sin store og arealkrævende virksomhed klods op ad et Natura 2000 (Fælleseuropæisk naturbeskyttelsesprojekt) område beliggende i og omkring den naturmæssigt enestående og sårbare Villestrup Ådal med tilstødende bække, Lundgård bæk og Stubberup bæk.

Reduktion af animalsk produktion bl.a. gennem påvirkning af forbruget

Den massive animalske produktion i Danmark, og nødvendigheden af at reducere samme, er nok det væsentligste punkt, der ikke, efter DN Mariagerfjords opfattelse, er adresseret explicit i tilstrækkeligt omfang i den indgåede trepartsaftale.

De enorme arealer, der er nødvendige for den animalske produktion, og de svimlende gødnings- og pesticid mængder, denne produktion afføder er én af de største natur- og miljømæssige udfordringer, som kun delvist er adresseret i trepartsaftalen.

Der tales for meget om mere effektiv husdyrproduktion på mindre arealer og teknologiske fix med "bovaer" og "biokul" i storskala. Ligesom beregningsmetoden for bl.a. kvælstofudledningen er et område, hvor det animalske landbrug konstant forsøger at minimere reduktionerne.

I DN Mariagerfjord vil vi på længere sigt arbejde for at reducere yderligere i antallet af produktionsdyr i Danmark, end hvad der potentielt følger gennem implementeringen af treparten.

Dette vil vi bl.a. gøre ved at fastholde vores forslag til mærkesag for DN om "Mindre og mere bæredygtigt forbrug" med opfordring til at agitere for bl.a. en differentieret moms på fødevarer i overensstemmelse med bl.a. sundhedsstyrelsens kostanbefalinger, således at der forhåbentlig på sigt kan skabes faldende efterspørgsel på animalske fødevarerprodukter.

Hertil kommer de kritisable dyreetiske aspekter ved den industrielle animalske masseproduktion.

Situationen for DN Mariagerfjord i 2025

DN'S organisationspolitiske udfordring

Danmarks Naturfredningsforening er med sine ca. 137.000 betalende medlemmer én af Danmarks største medlemsorganisationer. Dette afspejler befolkningens store interesse for natur og naturpolitik i Danmark. I DN Mariagerfjord er vi p.t. omkring 900 medlemmer hvoraf ca. 40 medlemmer er aktive.

Det årlige medlemskontingent, suppleret med andre indtægter bl.a. testamenterede midler, giver mulighed for, at DN kan drive et professionelt sekretariat på ca. 70 top kompetente fagspecialister, der sikrer, at DN, på et kvalificeret grundlag, kan indgå i samfundsdebatten, i forhandlinger og rejse og føre forskellige sager angående natur- og miljøpolitiske, samt ikke mindst rådgive de lokale afdelinger og medlemmer.

DN's øvrige organisation er baseret på en frivillig, ulønnet indsats. Det gælder de regionale samråd og de lokale afdelinger og det gælder de mange forskellige interessegrupper i landet, der gennem en lang række natur og miljø relaterede aktiviteter formidler, involverer og udvikler DN's politik i samspil med den danske befolkning.

Det er afgørende vigtigt, at denne opdeling af DN's organisation i en professionel og en frivillig sektion fungerer i et gensidigt respektfuldt, motiverende og anerkendende samarbejde, hvilket efter DN Mariagerfjords mening også som regel er tilfældet.

Vi vil derfor gerne i den sammenhæng kvittere for at vi nu har fået præsidentens og sekretariatets fulde opbakning til DN Mariagerfjords samarbejde med Naturens Retshjælp for at imødegå natur og miljø ødelæggende aktiviteter af én af Danmarks største mælkeproducenter i ét af Danmarks mest unikke og følsomme naturområder, Villestrup Ådal.

DN Mariagerfjords aldersmæssige udfordring

DN Mariagerfjords bestyrelse og aktive medlemmer generelt, oplever, ligesom sandsynligvis også andre afdelinger, en stigende udfordring med at rekruttere yngre kræfter til det frivillige arbejde. Børnefamilier er hårdt pressede med krævende jobs i dag og udbuddet af konkurrerende fritidsaktiviteter er stort. Rekruttering af yngre kræfter må vi have større fokus på i fremtiden.

DN Mariagerfjords bestyrelse

Vi har i dag en faglig kompetent, erfaren og velfungerende bestyrelse i DN Mariagerfjord.

Vi har stærke kompetencer, som spænder fra bl.a. offentlig forvaltning over undervisning til den private grønne energibranche.

Alders- og kønsbalancen er imidlertid i høj grad også et udviklingspunkt, vi skal have fokus på fremadrettet.

DN Mariagerfjords organisering

DN Mariagerfjord er organiseret i fire lokalgrupper, der hver især dækker omtrent de geografiske områder, der udgjorde de 4 kommuner, der i 2007 blev sammenlagt til Mariagerfjord Kommune. Grupperne mødes ca. 4 gange årligt og fokuserer især på de lokale natur- og miljøsager.

Ud over den geografiske organisering er DN Mariagerfjord organiseret i mere eller mindre fasttømrede samarbejdsfora, der kan indeholde medlemmer fra bestyrelsen, men også inddrage andre aktive medlemmer eller andre natur- og miljøinteresserede.

Fuglegruppen, Affaldsindsamlingen og Fjordens/Naturens dag er eksempler på sådanne grupperinger, der også i høj grad tjener til rekruttering af nye medlemmer.

Kompetence diskussion omkring afdelingsbestyrelse og lokal trepart

Vi har i DN Mariagerfjords bestyrelse i 2025 haft en diskussion af i hvor høj grad vore repræsentanter i de(n) lokale trepart(er) refererer til afdelingsbestyrelsen eller til DN's hovedbestyrelse (HB), som jo på baggrund af afdelingens/samrådets indstilling har udpeget repræsentanterne.

Diskussionen udsprang af, at det på DN's repræsentantskabsmøde i april 2025 blev offentliggjort, at der var udpeget en række såkaldte signaturprojekter for den grønne trepart i Danmark bl.a. ét i Mariagerfjord Kommune.

Da DN Mariagerfjords to repræsentanter ikke på forhånd var orienteret om dette, rejste vi dels på repræsentantskabsmødet og efterfølgende i bestyrelsen diskussionen om forløb og kompetencer.

Vi har i afdelingsbestyrelsen efterfølgende haft en god og konstruktiv diskussion om balancen mellem beslutninger truffet af sekretariat/HB og beslutningsprocessen i afdelingsbestyrelsen.

Den stramme tidsplan for implementeringen af den grønne trepart nødvendiggør i perioder en vis central styring, men rettidig information er samtidig vigtig.

Stor ros til vores repræsentanter Steffen Elmose, Søren Kjær og Kaj Nissen skal lyde herfra for deres store engagerede indsats i trepartsarbejdet, hvor de har kunnet trække på deres omfattende faglige og politiske kompetencer, men også formået at inddrage bestyrelsen, aktive DNere samt de øvrige lokale grønne/natur interessenter/organisationer.

DN Mariagerfjords samarbejde med Mariagerfjord Kommune i 2025

DN Mariagerfjord tilstræber at være en seriøs og kompetent, men også kritisk samarbejdspartner med Mariagerfjord Kommune og øvrige samarbejdspartnere såsom interesseorganisationer, private virksomheder og privatpersoner.

DN Mariagerfjord mødes jævnligt med kommunens faglige medarbejdere i forbindelse med generelle orienteringer og specifikke samarbejdsprojekter, men også i forbindelse med kritik af kommunens håndtering af specifikke natur- og miljsager.

Sti ved Mariager Camping

Som eksempel på sager, hvor vi har været kritiske over for kommunens håndtering, kan nævnes DN Mariagerfjords mangeårige kamp for at få offentlig adgang til kyststien langs Mariager Camping.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede den 15. september 2025 en tidligere afgørelse fra Mariagerfjord Kommune fra 2022, som havde begrænset offentlighedens adgang til en passage bag kystsikringsanlægget ved campingpladsen.

DN Mariagerfjord fik medhold i alle punkter i klagen. Dette betyder, at retten til at færdes langs kysten i Mariager er sikret for borgere og gæster. Stor ros og tillykke til Peter Toubøl for mangeårig kamp for denne sag.

Bygværkerne ved Willestrup Gods

Sagen om erosionen af opstemningsbygværkerne ved Slotssøen ved Willestrup Gods er et eksempel på en sag, hvor vi er i løbende kontakt med Mariagerfjord Kommune for at sikre, at et potentielt

dæmningskolaps med uoverskuelige konsekvenser for natur og miljø i Villestrup ådal forhindres.

Godset havde en frist til 15.9.2025 til at komme med et ingeniør godkendt projekt til sikring af de eroderede bygværker. Dette er ifølge kommunen ikke sket, så vi presser på for næste skridt.

Myndighedernes lange svartider

Vi oplever at myndighedernes sagsbehandlingstider ofte er på mere end 3 år, hvilket vi finder ødelæggende for medlemmers lyst til at blive ved med at engagere sig. Dette kan i sidste ende også være nedbrydende for vores demokrati. For et levende demokrati kræver borgerengagement og indflydelse.

Vi har derfor henvendt os til DN´s ledelse, for at bede dem om at rejse problemet over for de berørte ministerier samt pressen. Det kan jo ikke være regeringen ubekendt, siden de, for at undgå lange behandlingstider, har fjernet alle klagemuligheder i forbindelse med anlæg af krudt fabrikker og militære anlæg.

Som eksempler på problemet kan vi nævne, at det i sagen omkring adgang langs kysten ved Mariager Camping, tog Miljø- og Fødevareklagenævnet 3 år at nå frem til en afgørelse. Omkring fredningen af Kielstrup sø tog det fredningsmyndighederne 4 år. På en klage til Kystdirektoratet omkring rækværk langs cykelstien afsendt i 2018, har vi endnu ikke efter 7 år fået en afgørelse. Og sådan kan vi blive ved.

Beretninger fra DN Mariagerfjords aktivitetsgrupper, sager og arrangementer m.m.

Fredningssager m.m.

Fredning af landskabet omkring Kielstrup Sø.

Efter et forløb, der har strakt sig over flere år, har Natur-og Miljøklagenævnet endelig afsagt en fredningskendelse, der i det store og hele følger vores forslag. Det betyder også, at det tidligere fredede område, Krogen, vest for den oprindeligt foreslåede fredning, nu er inddraget i den samlede fredning. Det er et resultat, vi kun kan være tilfredse med.

Der resterer nu, at kommunen får effektueret de tiltag, som fredningsafgørelsen indeholder, bl.a. anlæg og markering af de nye stiforløb og at der bliver lavet en formidling af området, så publikum er orienteret.

Grønt Råd

Det er ikke de store ting, der er sket i Grønt Råd det sidste år.

Bl.a. er man blevet orienteret om kommunens rolle i Den grønne trepart.

Men ellers er meget af tiden gået med at diskutere, hvordan Grønt Råd skal fungere fremover. Skal rådet have en egentlig rådgivende funktion over for det politiske udvalg? Skal rådet fortsat have en person fra naturforvaltningen som formand? Hvordan skal man gøre sig mere synlig? og meget andet.

En endelig afgørelse er ikke truffet, men forhåbentlig kommer det til at ske i indeværende år.

Fuglegruppen

Fuglegruppen DN-Mariagerfjord søgte igen Sparekassen Danmarks Hobro Fond om fondsmidler til vores arbejde i 2025, hvilket blev imødekommet. Gruppen siger derfor tak for 25.000 kr., som blev brugt til lærketræsbrædder, til bygning af fuglekasser, samt skruer og værktøj, herunder en ny kapsav til erstatning for den gamle, som brændte sammen. Gruppen har i år bl.a. lavet 60 mejsekasse byggesæt, som blev

samlet på Fjordens dag, samt adskillige store kasser til natugler, hvinand, skallesluger, tårnfalke med mere.

Forårets store aktivitet har, udover ringmærkning af 50 natugler og 80 tårnfalke, været påsætning af små sendere på de næsten flyvefærdige tårnfalkeunger. Det er et stort europæisk projekt, som skal sætte videnskabsfolkene i stand til at få ny viden bl.a. om hvor længe ungerne lever, hvad dør de af, og hvor flyver de hen. Gruppen stod for at montere halvdelen af de 120 sendere, som Danmark fik tildelt. Det var et meget omfattende arbejde, fordi ungerne ikke er flyvefærdige på samme tid, så gruppen måtte køre ud mange gange og på tværs af hele kommunen.

Paddegruppen

Gruppen har igen i år rykket kommunen og Sparekassen Danmark for en løsning på problemet med, at padder, salamandre og andre vanddyr bliver skyllet ned i afløbssystemet og direkte ud i fjorden. Først troede vi, at det kun var de dyr, vi så i Løvefonten i Mariager, der blev skyllet ud. Men en nærmere undersøgelse har vist, at det var den mindste del. Det er derfor en grov overtrædelse af bekendtgørelsen om fredede dyr, herunder den store vandsalamander, da vi må forvente, at de fleste dør, og i alle tilfælde bliver ført langt væk fra deres leve- og ynglelokalitet.

Det er Sparekassen Danmark, som er ejer af de damme, der ligger bag ved Løvefonten, hvor dyrene yngler, og som derfor skal løse problemet. Vi har desværre haft store problemer med at få Sparekassen til at reagere på vores forslag til en løsning. Det går ud på at hælde en bunke sten ned foran udløbsristene i de tre damme, således vandet kan løbe igennem, mens dyrene holdes tilbage. Vi kan i forbindelse med sagen oplyse, at vi har måtte henvende os 5 gange til kommunen før de reagerede. Så nu håber vi, at der kommer en løsning inden næste ynglesæson i marts måned 2026.

Affaldsindsamling 2025

Igen i år samarbejdede DN Mariagerfjord og Mariagerfjord kommune om årets affaldsindsamling.

I Mariagerfjord var der deltagere fra 19 børnehaver og dagplejegrupper, 17 uddannelsesinstitutioner, og 21 borgerforeninger osv., samt 5 individuelle personer og familier.

I alt deltog 1958 borgere, hvoraf 1452 børn og unge, og der var en fremgang i deltagelse i forhold til tidligere år.

Der blev indsamlet 850 kg affald, som var det tredje højeste mængde af de 13 Nordjyske kommuner.

Andre planlagte energianlæg

DN Mariagerfjord blev primo maj 2025 kontaktet af Therese Nissen, tidligere DN sekretariatsmedarbejder, nu senior konsulent i Rambøll vedrørende DN Mariagerfjords eventuelle interesse i deltagelse i en følgegruppe. Følgegruppen skulle følge seismiske undersøgelser af undergrunden i den såkaldte Gassum formation med henblik på lagring af CO₂ i undergrunden. Det ville vi selvfølgelig gerne, men vi hørte ikke videre. I september ringede jeg til Therese og fik at vide at undersøgelserne var udskudt på ubestemt tid. Vi følger situationen.

Fjordens/naturens dag

Fjordens/naturens dag blev afholdt søndag den 8. september 2025, som vanligt i det lille idylliske fiskerleje, Stinesminde ved Mariager Fjord.

Arrangementet blev afholdt i samarbejde med borgerforeningerne i Oue og Stinesminde og DN havde, som sædvanligt, i og omkring sit telt en masse aktiviteter, bl.a. bioblitz, bygning af fuglekasser og et løb på havnen med tema om den vilde have.

Der var informationsplancher om arbejdet med den grønne trepart, og om DN-aktiviteterne i forbindelse med det kommende kommunalvalg

Alt i alt var det igen i år en meget succesfuld dag med mange besøgende.

Sortemosehus Arden

DN Mariagerfjord deltager aktivt i etableringen af et naturlærings- og oplevelsessted inklusive et nybygget herberg i det tidligere skovløberhus, der ligger på Stabelpladsen ved den sydlige indgang til Rold Skov fra Arden.

Arbejdet blev påbegyndt i 2024, og etableringen skrider nu hurtigt frem. Der var officiel indvielse i uge 41 og 42 med talrige aktiviteter for mange aldersgrupper.

DN er repræsenteret med to medlemmer i bestyrelsen for Sortemosehus, samt aktive i arbejdsgrupperne vedrørende naturhåndteringen omkring huset og om naturformidling.

Der har i 2025 været arbejdet med etablering af en natursti på grunden, etablering af en naturhave, og der har været arrangementer med ringmærkning af ugleunger i de beboede fuglekasser og svampeture.

KV 2025

For præcis ét år siden skrev vi følgende i beretningen for 2024:

”2025, om et år, er der valg til kommunalbestyrelserne i Danmark.

Vi ved bl.a. gennem det nylige valg til Europaparlamentet, at politiske budskaber, der modarbejder forandringer af det eksisterende industrielle animalske landbrug, der vil regulere den massive påvirkning, denne industri har på vores miljø og natur, står stærkt i vores kommune.

Derfor må vi steppe op i vores kommunikation på alle fronter og på alle medieplatforme.

Vi må allerede nu begynde planlægningen af vores aktiviteter for at sikre at så mange grønne politikere som muligt vælges ind i det kommende byråd.

Ja-budskaber sælger bedre end Nej-budskaber i den brede offentlighed f.eks.:

- Ja til meget mere natur
- Ja til en ren Fjord
- Ja til rent drikkevand

Vi skal selvfølgelig stadig, som omtalt tidligere, fastholde vores kritik af virksomheder og politikere, der i praksis modarbejder, at vi kommer i mål med visionen om en ny retning for dansk landbrug og dermed for dansk natur, det er hårdt tiltrængt.”

Som skrevet så gjort.

På det første bestyrelsesmøde i 2025 udpegede vi en ansvarlig i bestyrelsen for at planlægge dette vigtige arbejde, Kaj Edlund.

Dette arbejde har bl.a. resulteret i følgende yderst vellykkede aktiviteter:

- Bustur til Villestrup Ådal med byråds kandidater inklusive de tre borgmestercandidater transmitteret af TV2 Nord

- Vælgermøde på Mariagerfjord Gymnasium med alle partier repræsenterede inklusive de tre borgmesterkandidater med forberedte spørgsmål og skarp ordstyrer

DN Mariagerfjord har høstet stor anerkendelse fra bl.a. DN sekretariatet for vores synlighed op til KV 25, en anerkendelse jeg vil lade gå videre til den kampagnegruppe, som Kaj Edlund satte op tidligt i år og som han har stået i spidsen for.

DN Mariagerfjord
Mikael Kau
Formand